

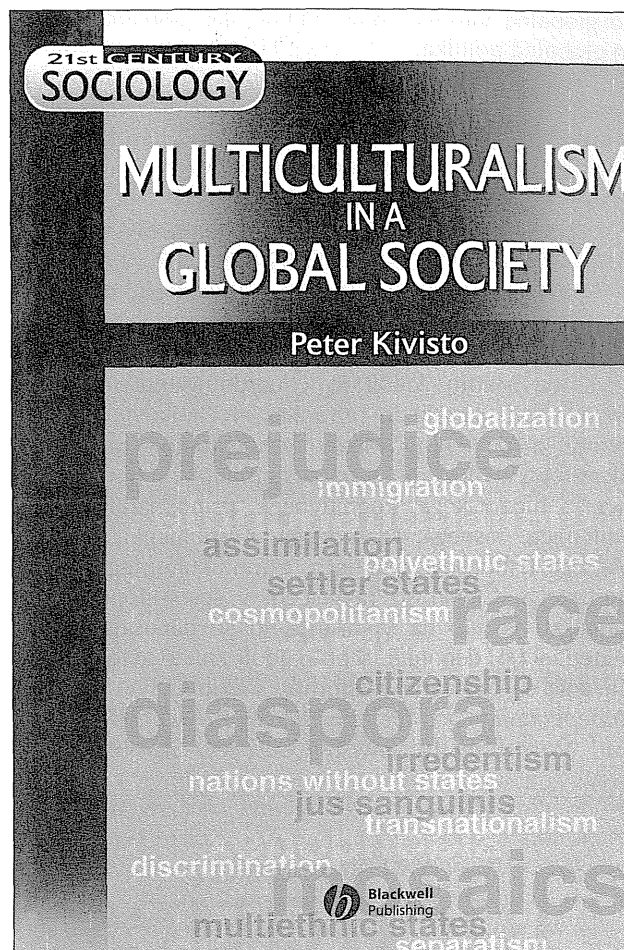
Dihotomija med "treba" in "je", za ukinitve katere se zavzema Putnam, je najbolj jasno podana v t. i. Humovem zakonu, ki temelji na dejstvu, da tisto, kar je *treba* ni možno nikoli izvesti iz tistega, kar *že je*. Na tem temelji tudi dihotomija med dejstvi in vrednotami, med znanstvenimi in moralnimi oz. etičnimi sodbami. Putnam v knjigi dokazuje, da znanstveno raziskovanje vedno predpostavlja sodbe o vrednotah (vrednotenje), čeprav večina filozofov znanosti trdi, da je znanost do vrednot nevtralna. Putnamini bralci pa vedo, da je on takšno mnenje zastopal že leta 1976 v knjigi *Reason, Truth, and History*, kjer si zastavi tudi vprašanje o tem, zakaj je dobro biti racionalen.

Zanimivo pa je, da Putnam svojo trditev o pomembnosti ukinitve dihotomije med *treba* in *je* povezuje z mišljenjem in teorijo Amartyja Sena, profesorja ekonomije, dobitnika nobelove nagrade leta 1998, ki se zavzema za transformacijo klasične ekonomske teorije. V knjigi *Etics and Economics* Amartyja Sen poudarja "capabilities approach" k odgovorom na vprašanja o moči, bogastvu in globalni pravičnosti. Pri tem Putnam interpretira Senov pristop ne samo kot veljavno funkcioniranje, ampak tudi kot pristop k funkcioniranju, ki je združeno z vrednotenjem. V večjem delu drugih esejev, ki so dodani, pa Putnam trdi, da so razumske presoje lahko objektivne in imajo zato tipične lastnosti vrednostnih stavkov. Temeljno načelo, na katerem Putnam gradi svojo argumentacijo, se glasi: "Znanje dejstev predpostavlja znanje vrednot".

Nijaz Ibrulj

Peter Kivisto: *MULTICULTURALISM IN A GLOBAL SOCIETY*. Malden, USA, Blackwell, 2002, x + 228str.

Peter Kivisto, profesor socialne misli in sociologije na univerzi Augustana, v knjigi *Multiculturalism and Global Society* raziskuje in poda karakterizacijo najosnovnejših in najbolj dramatičnih sprememb družbene sociologije na lokalni in globalni ravni. Kivisto je raziskal interaktivne fenomene socialne ontologije, kot so dramatično naraščanje in mobilnost mednarodnega kapitala, revolucija v komunikacijski tehnologiji, migracijski procesi delovne sile in vprašanja identitete, ki se v protislovnem obdobju "glokalizacije" zastavljajo znotraj etničnih, nacionalnih, internacionalnih, rasnih in številnih drugih vidikov. Pojasnitev etničnih teorij v postmodernem obdobju in globalnih idiomov, ki nastanejo v globalnem obdobju, je povezana z razlago nove vsebine konceptov, kot so asimilacija, kulturni pluralizem, multikulturalizem, transnacionalizem, ki se med seboj prepletajo v ekonomskem, političnem in kulturnem sinkretizmu in hibridizaciji.

Teoretične značilnosti teh procesov pa Peter Kivisto predstavi v šestih zelo zanimivih t. i. študijah slučajev ali primerov. V ta namen poda študije o etnični dinamiki sodobnih industrijskih nacij, ki so se transformirale predvsem zaradi postmodernih procesov. Gre zlasti za ZDA kot "melting pot", Kanado in Avstralijo kot etnična mozaika z multikulturnostjo, ki jo podpira država, spremembe, ki jih je občutila Velika Britanija v postkolonialnem svetu, v Evropi pa sta to Nemčija in Francija kot članici Evropske unije, ki sta prehodili zelo zapleteno pot nacionalizma, sovraštva, revolucij in vojnih katastrof.

V zadnji študiji (*Multicultural Prospects and Twenty-first Century Realities*) avtor napoveduje kreiranje bolj odprtega, fluidnega in dinamičnega smisla nacionalne identitete, ki jo bo ustvaril naraščajoči multikulturalizem.

Knjiga *Multiculturalism and Global Society* sodi med zelo zanimive dosežke na področju raziskovanj postmodernih procesov tranzicije, globalizacije in preнове socialnih struktur znotraj socialne in politične ontologije sveta. Posebna vrednost knjige je enakomerna prisotnost konceptualnega in komparativnega raziskovanja fenomenov, ki predstavljajo globalne "stroje" sprememb, kot

so globalna informacijska tehnologija, globalna kultura in globalna politika.

Nijaz Ibrulj

Linda Martin Alcoff – Eduardo Mendieta (eds.):
IDENTITIES. RACE, CLASS, GENDER, AND
NATIONALITY. Malden, USA, Blackwell, 2003,
xv + 428 str.

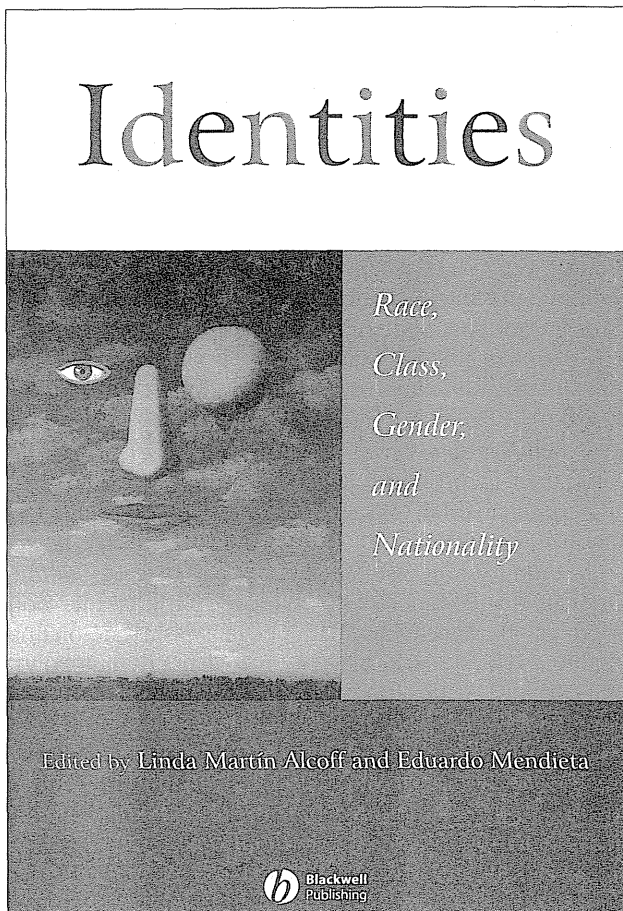
Linda Martin Alcoff in Eduardo Mendieta sta na enem mestu zbrala in priredila 34 člankov, v katerih avtorji z različnih vidikov konceptualno raziskujejo identiteto v modernem in postmodernem pomenu, in sicer s filozofskega, kognitivnega, psihoanalitičnega, z etničnega, rasnega, razrednega, s spolnega, z nacionalnega, s transnacionalnega, z multikulturnega in epistemskega. Članki so razvrščeni v šest sklopov in se tematsko vežejo na vprašanja, ki se nanašajo na karakterizacijo identitete. Med najbolj znane avtorje, katerih dela so uvrščena v zbornik, sodijo G. W. F. Hegel (*Independence and Dependence of Self-Consciousness*), Karl Marx (*On the Jewish Question*), Sigmund Freud

(*Consciousness and What is Unconscious*), Georg Herbert Mead (*The Self*), W. E. B. Du Bois (*The Conservation of Races*), Stuart Hall (*New Ethnicities*), Georg Lukacs (*Class Consciousness*), E. J. Hobsbawm (*Class Consciousness in History*), Simone de Beauvoir (*Introduction from The second Sex*), R. Radhakrishnan (*Postcoloniality and the Boundaries of Identity*), Edward W. Said (*The Clash of Definitions*) in drugi.

Vprašanja identitete v modernem in postmodernem času so obremenjena ne samo z določenim premikanjem, ki se dogaja znotraj fenomenologije jaza in sodi v njegovo metafizično konstitucijo, ampak tudi s tistim, kar se dogaja v prostorsko-časovnih procesih zunanjega sveta, ki zgublja čvrsto arhitekturo zaradi ukinitve distance ter naraščanja socialnih objektov, dejstev in procesov, ki zgubljajo svoje fizične lastnosti in postajajo bolj elektronski in virtualni. Prenovitev identitete se dogaja vzporedno s prenovitvijo materije atom po atom. Enako se dogaja tudi z ustvarjanjem programibilne socialne substance, z ustvarjanjem programibilne fizične in tudi biološke substance. Inženiring znanja, inženiring politične moči in inženiring kapitala ustvarjajo več interaktivnih nivojev manipulacije, znotraj katerih se identiteta znajde pred vprašanjem, ali naj ostane pri tradicionalnem oz. lokalnem okviru in naj se spreminja, ali naj se prenove navzven, ali pa postane mobilna in se spreminja v gibanju za tistimi vrednotami, ki so tudi postale mobilne in sodijo v širši okvir. Pod temi pogoji pa se rasna, razredna, spolna, etnična, nacionalna in množstvena identiteta znajde v precepu med lokalnim in globalnim, med nacionalno kulturo in multikulturalizmom, med nacionalno zavestjo in transnacionalno socializacijo.

Knjiga *Identities. Race, Class, Gender, and Nationality* vsebuje veliko število konceptualnih raziskav in praktičnih podatkov, ki so zelo pomembni za uveljavljanje zelo granulirane in široke mreže pojmov, ki jih potrebuje vsak, ki želi razumeti dejstva in procese, povezane z vprašanji tega stoletja: z vprašanji o identiteti, toleranci in znanju.

Nijaz Ibrulj

John R. Searle: CONSCIOUSNESS AND LANGUAGE.
Cambridge, Cambridge University Press, 2002, 269 str.

John R. Searle, profesor filozofije jezika, filozofije uma, socialne in politične ontologije s kalifornijske univerze Berkeley, je leta 2002 objavil novo knjigo *Consciousness and Language*. Knjiga je pravzaprav zbirka esejev, ki so bili napisani v obdobju dveh desetletij in kažejo avtorjevo zanimanje za različne filozofske probleme.